

Ideální škola po covidu

Covidu se povedlo dostat české školství snad úplně všude – na titulní strany médií, do hlav vrcholných politických představitelů a především na gauče a kuchyňské stoly domácností po celé republice. Před formou i obsahem formálního vzdělávání se najednou nešlo schovat a všichni, mnohdy včetně samotných studentů a žáků, se těšili, až se zase přesune za neprostupné zdi škol. Jenže co když je po návratu dostihly ty samé problémy, které naše školství trápí už řadu let a které se zákonitě promítly i do online výuky?

Cestu za objevováním ideální školy bych začala hezky od lesa, totiž otázkou, kde, kdy, a především jak dlouho se učí. V současnosti se po dlouhých hodinách strávených přímo ve vzdělávacím zařízení vyžadují další hodiny domácí přípravy. Tu učitelé plánují, aniž by měli představu o požadavcích svých kolegů. Přitom podporou efektivních studijních metod a přehodnocením očekávaných výstupů by se počet hodin mohl výrazně snížit a studentům by se tím vytvořil prostor pro vlastní sebezrovoj, který jinak stojí se školou spíše v konfliktu. V lockdownu bychom pak možná tak často nepotkávali neschopnost zorganizovat si čas a naplnit ho smysluplnými aktivitami.

Klíčová otázka, která samozřejmě musí přijít dál, se týká samotného obsahu učiva. Ten bohužel nestačí držet krok s rozvojem společnosti. Nedostatečně probíraných oblastí je mnoho a některé z nich můžeme díky covidu sledovat jako v přímém přenosu. Mediální výchova, která by nás naučila analyzovat informace, finanční gramotnost, která by předcházela situacím, kdy rodinu ohrozí sebemenší výpadek příjmů, nebo zdravý životní styl, jehož nedodržování udělalo z části Čechů covidem vysoce ohroženou skupinu. Jsou tu ale i další – moderní dějiny, ochrana životního prostředí, digitální svět nebo občanská zodpovědnost, jejichž často žalostná znalost se promítá do dalších společenských problémů.

Celkového zefektivnění by se dalo dosáhnout i profesionálně vedenou zpětnou vazbou směrem k pedagogům. Ti často nevědí, čeho si na jejich výuce studenti cení nebo jak náročná jim připadá. Přitom by někdy pomohly opravdu drobnosti, nad kterými ale učitel v kolečku rutiny nepřemýšlí a studenti se v obavě ze zhoršení vztahů bojí svůj názor vyslovit.

Zpětná vazba je samozřejmě oboustranný nástroj a v tom druhém směru je ve školství od nepaměti reprezentovaná známkováním. Číslem nebo slovy, od první třídy nebo až ve starším věku, možných podob se diskutuje dost, důležitější je ale podle mě debata, zda pořad známky slouží k původnímu účelu, totiž informování studenta o tom, jak úspěšný je v naplňování na něj kladených požadavků. Pokud se ale z nástroje pro měření cílů stane cíl samotný, děti i jejich rodiče se začnou za známkami nesmyslně honit a pravá podstata vzdělávání zcela uniká, což vidíme třeba v četnosti (online) podvodů, které vznikají jako rychlé uspokojení potřeby dobrých známek.

Tím se dostáváme k motivaci, se kterou mělo v dobách online výuky problém ještě více studentů než obvykle. Když totiž v něčem nevidíme smysl, jen těžko se hledá cesta k pracovitosti. A nejde jen o studenty, pocit smysluplnosti je důležitý i pro učitele,

vedení školy a rodiče. Pokud jim dovolíme se do koncepce vzdělávání více zapojit a vysvětlíme jim jeho benefity, budou i oni ochotni sem tam nějakou tu mouchu překousnout. “Ideální škola” je totiž jen další nereálnou teorií, stejně tak jako doba “po covidu”, která ve skutečnosti nikdy zcela nenastane. A tak se místo čekání na to, až bude svět stejný jako dřív, můžeme chopit příležitosti a začít věci měnit právě teď.